

Література:

1. Декларація: Загальна декларація прав людини. ІРС – Інститут релігійної свободи. [електронний ресурс]. https://old.irs.in.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=82%3A1&catid=47%3Aun&Itemid=74%E2%8C%A9=ru/
2. В. Крупина. Людина і суспільство. Загальна декларація прав людини. Цей день в історії. [електронний ресурс]: <https://www.jnsm.com.ua/h/1210T/> дата звернення 24.11.2020.
3. Сьогодні-день прав людини. Укрінформ. 10.12.2018. Дата звернення: 24.11.2020. [електронний ресурс]. <https://www.ukrinform.ua/rubric-society/2597512-sogodni-den-prav-ludini.html>
4. Права людини. Сьогодні, 10 грудня, відзначається міжнародний День прав людини. Цей день знаменує річницю ухвалення Асамблеєю ООН Загальної декларації прав людини в 1948 році. Відродження. [електронний ресурс]. https://www.irf.ua/prava_lyudyny/
5. Кримінальний кодекс України. від 5 квітня 2001 року. № 2341-III. [електронний ресурс]. Дата звернення: 26.11.2020.
6. Кримінальний процесуальний кодекс України. від 13 квітня 2012 року. № 4651-VI. [електронний ресурс]. Дата звернення: 26.11.2020.

Альошина М.С.,

*курсант факультету підготовки
фахівців для органів
досудового розслідування*

*Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ*

Науковий керівник:

Сердюк Л.М.,

*доцент кафедри теорії
та історії держави і права*

*Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ
кандидат юридичних наук, доцент*

ВІДПОВІДНІСТЬ ОСНОВ ПРАВОВОГО СТАТУСУ ОСОБИ В УКРАЇНІ МІЖНАРОДНО-ПРАВОВИМ СТАНДАРТАМ

Перш ніж розглядати відповідність правового статусу особи в Україні міжнародно-правовим стандартам, вважаємо за необхідне визначити поняття та загальні риси міжнародно-правових стандартів та правового статусу особи.

Правовий статус особи передбачає юридично встановлене становище особи в суспільстві, відповідно з яким фізична особа, як суб'єкт у галузі права, вступає в правовідносини, узгоджує свою поведінку та діяння у суспільстві. Особливості правового статусу особи залежать від сутності соціальної

системи, в якій вона формується і функціонує, відображається в правових нормах і принципах, формально закріплених у положеннях нормативно-правових актів та інших джерел права, встановлює межі, за якими має призвести людська діяльність та поведінка в суспільстві, на яке впливає багато факторів.

Якщо ми розглядаємо поняття міжнародно-правові стандарти у галузі прав людини, то можна визначити, що це законодавчо встановлені правові норми мінімально допустимого поведіння держави з особами, які перебувають на її території.

Відповідно до ст. 9 Конституції України, чинні міжнародні договори, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, є частиною національного законодавства України. Не менш важливим є положення ст. 18 Основного Закону нашої держави, згідно з яким зовнішньополітична діяльність України спрямована на забезпечення її національних інтересів і безпеки шляхом підтримання мирного і взаємовигідного співробітництва з членами міжнародного об'єднання за загальновизнаними принципами та нормами міжнародного права [1].

Розвиваючи конституційні ідеї, Закон України «Про засади внутрішньої зовнішньої політики» закріплює реалізацію прав і свобод людини і громадянина, повагу гідності кожної людини як принцип внутрішньої політики та дотримання прав людини і основоположних свобод, сумлінне виконання міжнародних зобов'язань та пріоритет загальновизнаних норм і принципів міжнародного права по відношенню до норма та принципів національного права.

Аналіз другого розділу Конституції України дозволяє стверджувати, що її засади близькі за своїм змістом до положень основних міжнародно-правових актів. Норми Конституції України узгоджуються з такими міжнародними документами з прав людини: Загальною декларацією прав людини (1948), Міжнародним пактом про економічні, соціальні і культурні права (1966 р.), Конвенцією про захист прав людини і основоположних свобод (1950 р.) та протоколами до неї, Європейським соціальним статутом (1961 р.), Заключним актом Наради з питань безпеки та співробітництва в Європі (1975 р.), Конвенцією про ліквідацію всіх форм дискримінації щодо жінок (1979 р.), Конвенцією про права дитини (1989 р.) й ін.

Зазвичай норми та принципи міжнародного права мають універсальний характер і діють безпосередньо. Це твердження також стосується правового статусу особи. Україна визнає досягнення світового конституціоналізму, вводить необхідні положення у внутрішнє законодавство, тим самим приводячи його у відповідність зі світовими стандартами, і, звичайно, бере на себе певні зобов'язання. Варто зазначити, що відповідно до Статуту ООН та Віденської Конвенції про право міжнародних договорів 1969 року, Україна повинна дотримуватись та сумлінно виконувати існуючі договори, учасницею яких вона є, а також додержуватись усього загальновизнаного міжнародного права в цій галузі. Однак питання відповідності конституційних вимог цим стандартам не

втрачає своєї актуальності, і це важливе не лише правове, а й політичне питання. Світове співтовариство оцінює якість і демократичність правової системи держави «крізь призму» міжнародних стандартів. Це особливо важливо для нашої країни у контексті євроінтеграційних процесів. Адже крім нормативної складової щодо можливого впровадження таких стандартів, проголошених Конституцією України, потрібні відповідні умови, насамперед, належний рівень економічного розвитку, стабільність політичної системи, толерантність до суспільства, дипломатичне вирішення міждержавних конфліктів.

Про це йдеться у Національній стратегії у сфері прав людини, затвердженій Указом Президента України від 24 березня 2021 р., яка наголошує на проблемних аспектах у галузі прав людини та перспективах їх подолань [2].

У документі згадуються передусім природне право людини на життя в умовах бойових дій та блок соціально-економічних прав, які в даний час найважче реалізувати в Україні. У цьому контексті доречно нагадати Рішення Конституційного Суду України від 25 січня 2012 р. № 3-рп / 2012 р. Єдиний орган конституційної юрисдикції, посилаючись на практику Європейського суду з прав людини, зазначив що соціально-економічні права не є абсолютними, здійснення цих прав значною мірою залежить від ситуації в державі, особливо фінансової [3].

Отже, здійснення державою функції соціального захисту за рахунок Державного бюджету України базується на фінансових можливостях держави. Водночас, з погляду перспектив євроінтеграції України доцільно поставити питання про відповідність національного законодавства не лише трьом поколінням прав людини, а й четвертому, до якого відносять право на одностатеві шлюби, трансплантацію органів, евтаназію й ін.

Конституційне законодавство України має бути орієнтоване на класичні міжнародні стандарти прав людини. Принагідно зазначити, що Україна, як суб'єкт міжнародного права, один із засновників Організації Об'єднаних Націй, активно співпрацює із міжнародними правозахисними установами. Такими органами є Комітет ООН з прав людини та Європейський суд з прав людини. Отже, права та свободи людини і громадянина, передбачені Основним Законом України, також перебувають і під міжнародно-правовим захистом.

Література:

1. Конституція України (Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1996, № 30, ст. 141)
2. Указ Президента України від 24 березня 2021 року № 119/2021 Національна стратегія у сфері прав людини
3. Рішення Конституційного Суду України справа № 1-11/2012 м. київ 25 січня 2012 року № 3-рп/2012